

УДК [141.7:316.422]:930.85(100-15)«654»
DOI <https://doi.org/10.30970/PHS.2021.28.3>

МОДЕРНІСТЬ ЯК НАСТАНОВА СУЧАСНОСТІ

Ореста Лосик

Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. Університетська, 1, 79000, Львів, Україна
e-mail: oresta.losyk@lnu.edu.ua
ORCID ID 0000-0001-8245-3780

У статті розглянуто нові семіотично-філософські аспекти проблематики, пов'язаної з особливостями становлення та здійснення феномену сучасності в історії західної цивілізації. Поглиблено розуміння тези про стратегічне значення модернізаційних процесів у соціальності, політиці, економіці, науці, художній культурі саме упродовж останніх кількох століть. Підкреслено винятковий вплив модернізації на формування й утвердження провідних складників сучасного світорозуміння, зокрема прогресу, новизни, інноваційності тощо.

Феномен західного типу сучасності проаналізовано у призмі нелінійного зіставлення досвідів її минулих і теперішніх здійснень. На підставі вибраних міркувань П. Козловського, Д. Белла, З. Баумана, В. Вельша, І. Фізера, М. Фуко та інших вчених стверджено, що філософське розуміння «сучасності» позиціонує її значно ширше меж поточної актуальності та наголошує на субстанційності її характерних ознак.

Водночас з'ясовано, що (поза)історична природа «модерного» здатна синкретично поєднувати багатоманітні форми «сучасного». Порівнюючи модернізаційні спрямування Модерну й Постмодерну, пояснено внутрішню специфіку західної модерності у відношенні тривалості/перерваності, сталості/змінності, стандартності/унікальності її складників. Наголошено, що динамічний поступ модерності сприяє все більшій емансипації публічного та приватного просторів.

Доведено, що створюючи, відновлюючи або лише передбачаючи актуалізацію тих чи тих смислів, «дух епохи» в новітній історії ідей керується прагненням щораз більшої свободи, яку віддзеркалюють інтелектуальні, політичні, ментальні, морально-етичні площини суспільної та індивідуальної життєдіяльності. Тому концепт «постмодерності» обґрунтовано вважати більш радикальним різновидом здійснення модерності, але не її протиставленням чи запереченням. Наголошено, що в основі кожного досвіду модерності західного типу сучасності, здобутого в період Модерну або Постмодерну, передбачений більший чи менший потенціал стратегічної «настанови» на зміни, реформи, оновлення й, відповідно, де/реконструкцію усталеного й застарілого.

Ключові слова: модернізація, Модерн, Постмодерн, Пост-Модерн, постмодерність, свобода, емансипація.

Вступ. Семантика поняття «модерність» доволі розгалужена й укорінена в якнайширші контексти поступу західної цивілізації. В Європі модерність набуває ключового значення від часів інтенсивного розвитку секулярних та епістемологічних настанов доби Нового часу й Просвітництва, які революційно переорганізували суспільне й приватне життя, традиційні цінності та звичаї [3, с. 24–25]. Водночас вона не є просто наслідком цих змін, її природа від початку має позаісторичний засяг й наскрізь синкретична.

Смислові потенціали модерності періодично стають предметом розгляду відомих вчених, зокрема філософів, що лише підтверджує сталу *актуальність* проблематики. Зокрема, окремі питання, що з'ясовують історіософські змісти зв'язку модерності

з модернізаційними процесами останніх століть та феноменом сучасності, висвітлені в низці розвідок українських [3; 6; 7; 8; 9] і закордонних [1; 2; 4; 5; 10–16] фахівців.

Процеси модернізації, що спонукали й нарошували прагнення сучасності у сферах науково-теоретичної рефлексії, політичної культури, соціального повсякдення і художньо-естетичної експресії у ту чи ту історичну добу, могли нести відмінні змісти у тлумаченні «модерності» як ідеї та «буття сучасним» як практики. Особливого значення форми здійснення сучасності набувають у призмі їх діахронного ретро- й перспективного зіставлення. Адже тоді, з одного боку, уявлюються спільні базові ознаки, характерні для «духу» західної модерності, а з іншого – засвідчується багатогранна варіативність «прочитання» якомога більшої кількості досвідів модернізації, їх самобутніх змістів та понадчасового взаємозв'язку. Такий підхід не буде зайвим у спробах зрозуміти (також частково розв'язати) труднощі, пов'язані з поясненням співіснування ключових складників актуальної раніше чи тепер «сучасності». У цьому й полягає *новизна* пропонованої розвідки.

Метою статті є розглянути феномен західного типу сучасності у призмі нелінійного зіставлення досвідів її минулих і теперішніх здійснень. Поставлене *завдання* – дослідити специфіку «модерності» як стратегічної настанови сучасності у двох аспектах: 1) особливостей її історичної та позаісторичної природи; 2) порівняльної характеристики процесів модернізації у періоди Модерну й Постмодерну.

Методи дослідження: системний (з'ясовано ідейно-світоглядну укоріненість «модерності» у західний тип сучасності); аналогії (роз'яснено внутрішню специфіку модернізації у відношенні тривалості/перерваності, сталості/змінності, стандартності/унікальності її характерних ознак); порівняння (зіставлено модернізаційні спрямування Модерну й Постмодерну); синтезу (прослідковано взаємозв'язки між концептами модерності/постмодерності); семіотичний (проінтерпретовано нетотожність понять «модерне» й «сучасне»); сформульовано визначення «настанови модерності»).

(Поза)історична природа «модерного». У західноєвропейських і слов'янських мовах слова з коренем «модерн» насамперед ототожнюються з чимось сучасним, «питання, однак, звучить, про сучасність якої епохи йдеться» [10, s. 11].

Винятково для західної цивілізації сучасність нерозривно пов'язана із своїм понадчасовим синонімом – «модерністю». Її розуміємо як стан духу, ментальну своєрідність, мисленнєву традицію в спільній європейській історії. Модерність стала найпершою ідентифікуючою рисою західного світобачення та світорозуміння впродовж останніх п'ятсот років. Від Відродження до сьогодення її незмінно супроводять три головні ознаки – пришвидшення, емансипація, демократизація, сила впливу й терени поширення яких із століття в століття лише нарошуються та міцніють [4, с. 251–255].

Відповідно, «сучасність» – успадковані, набуті та присвоєні пласти історичного досвіду, взаємодія яких забезпечує кожній світоглядній парадигмі унікальний часовий статус (теперішність), створює ідейне тло для того, аби покоління актуалізували свої ідентичності, надає можливість інноваційних перетворень у сфері думки та уяви. Історія кожної сучасності може мати і своє минуле, і майбутнє.

Свої міркування про природу «сучасного» висловлювало чимало дослідників. Зокрема, П. Козловський виокремлює два притаманні їй змісти [5, с. 86]. Перший, вузький, був поширений у добу Модерну (включно з модернізмом). Він владно монополізував погляди на «прогрес» та «новизну», власне, «узурпував поняття сучасного, прагнучи перетлумачити його в ідеологічно застиглий образ «новітнього світогляду» [5, с. 93–94]. Другий зміст, значно ширший, не скутий часовими обмеженнями, ніколи не остаточний чи довершений, тобто стало відкритий змінній актуальності. Цей «естетичний і суспільний вибір, що віддається новому» П. Козловський вважає ознакою справді «вільної»

сучасності, яка не перестає модернізуватися. Він уживає також поняття «постсучасності», розуміючи під ним питому саме для Постмодерну «позицію» у світобаченні й життєдіяльності. Її особливість, на думку цього вченого, у виразній антиідеологічності й децентризмі, а мета – поновити після засилля догматичності свободу самоздійснень і право на їх вибір.

Подібно і для Д. Белла «сучасність» є одним із термінів «для опису різних аспектів реальності», який виходить за межі звиклої хронології й позначає «ставлення до світу». Тому таку складову «сучасності», як космополітизм, можна спостерегти навіть в античності [1, с. 206]. Це дає змогу уникнути «примітивного й хибного розуміння», згідно з яким, до прикладу, постмодернізму як найновішій стадії сучасності приписується виняткова, невідома раніше різноманітність складових, рівно ж як і репрезентація виключно неповторних, унікальних ознак [2, с. 88].

М. Фуко підмітив, що аж до кінця XVIII ст. західна філософська думка рефлексувала над власною «модерністю» переважно у трьох напрямках. А саме: перший (з античними коренями) трактував її як «належну до певної світової епохи, що відрізняється від інших якимись особливими ознаками або відокремлена від них певною драматичною подією»; другий (характерний для Середньовіччя) пробував герменевтично «розшифрувати» закладені в ній «знаки, що звіщають деяку майбутню подію»; третій (поширений на світанку західної модернізації, тобто у Відродженні) вбачав у насущній актуальності «точку переходу» до «нового світу» [12].

Це спостереження відомого постструктураліста доповнює український дослідник Д. Петренко. Порушуючи проблему лінійно-часового поступу сучасності, він тлумачить епохальне для західної цивілізації «чарівне слово» і як таке, що «прояснює» світоглядні трансформації останніх трьох століть, насамперед на європейському континенті, і як закономірний наслідок («данину») раціонального узагальнення найважливіших досвідів з метою «постулювати актуалізацію телеологічного смислу епохи». Тож низка сформульованих нами питань доповнюється рядом доречних нових: «Хіба можливо мислити поза Modernité? Звісно, її можна критикувати, деконструювати, та чи можна з неї вийти? Чи є можливим бути поза Modernité?» [7, с. 281–282].

Повертаючись до М. Фуко, «сучасність» – радше настанова, а не календарна фаза в історії Заходу. Її можна спостерегти і у просвітника І. Канта, і в модерніста Ш. Бодлера, адже це – «спосіб відношення до погляду на актуальність; добровільний вибір, зроблений деякими особами; врешті, манера думати та відчувати, а також засіб діяти й поводитися, який водночас указує на належність та постає як завдання» [12]. «Настанова сучасності» (фр. – l'attitude de modernité) французькому постструктуралістові нагадує «те, що греки називали етосом». Це цікавіша й перспективніша альтернатива розгляду сучасності порівняно з її звиклим тлумаченням як ланки в ланцюзі часу. Упродовж двох останніх століть вона набувала різних обрисів, керуючись засадою про те, що «висока цінність теперішнього невід'ємна від запалу його показати, увяйти інакше, аніж воно дане, та перетворити його – не руйнуючи, а схоплюючи таким, яким є» [12].

Тож «актуальними» (як тотожними «сучасним») зараз і не раз стають світоглядно-культурні орієнтири різних історичних епох. Потвердження цього знаходимо на всіх етапах нашої європейської модерності. Відповідно, «сучасним» може вважатися «те, у чому об'єктивно може проявитися актуальність духу часів, що спонтанно відновлюється» [13, с. 27].

Модернізація у проєктах Модерну та Постмодерну. Західна модерність практично реалізується у процесах модернізації (осучаснення). У порівнянні із т. зв. старим європейським континентом для історично юного американського Заходу модернізація

взагалі є найпершою й досі єдино прийнятною реальною формою життєдіяльності, фундаментальною цінністю для колективної громадянської єдності, синонімом індивідуального самовдосконалення тощо [14, с. 113–116].

На доказ того, що модернізаційні процеси не є однотипними, доречно розглянути їх перебіг впродовж останніх століть.

«Модернізація» епохи Модерну впродовж XVII – початку XIX ст. поєднувала тверду настанову на раціоцентричну емансипацію довкілля та протилежні картезіанству бачення (Так, наприклад, відрізняються філософські міркування періоду раннього (Новий час) й пізнього (Просвітництво) Модерну, а у деяких із них (до прикладу, в Д. Дідро) можемо спостерегти навіть прото-постмодерністські прояви). Вона стала не так найсуттєвішою ознакою тривалого періоду в політичній та культурній соціальності, також художній творчості, як понадчасовим виразником «сучасності» [6].

Та в силу історичної закономірності й завдяки тим же більшим і меншим модернізаційним процесам світоглядно-ідейні пріоритети Модерну поступово втрачали актуальність, старіли й замінялися новими. Нова сучасність, що прийшла йому на зміну, отримала неоригінальну назву Постмодерн. Вже сам спосіб написання (через дефіс і/або з малою літери) вказує, що вона може трактуватися і як особлива фаза Модерну (Пост-Модерн, пост-Модерн), і як його рівноцінна наступниця або ж антипод (Постмодерн).

Учасники дискусій полемізують з приводу першопричин та ще більше наслідків поступу «сучасності» від «модерності» до «постмодерності» (У цьому контексті підтримуємо думку О. Хоми, що ця й подібні відмінності залишаються значною мірою умовними, оскільки погоджені національними чи загальноновизнани світовими науковими співтовариствами визначення відсутні [9, с. 189]). Незалежно від цього Постмодерн все ж уособлює новітню модернізацію Заходу, що досі триває. Уже сама поява нового поняття із префіксом «пост» указує на наступництво: «Щось, що є після, надходить по тому, що відійшло або відступає. Отож назва свідчить: у свідомості прихильників цього нурту постало переконання, що давні часи та їх ідеї не є сьогодні прийнятними, що щось у нашому житті безповоротно змінилось» [15, с. 32]. Водночас, як зауважує один із дослідників, «усупереч його префіксації, напрям не тільки синхронний, але також і реверсивний, цебто з правом зворотного відсилання» [8, с. 118].

Тому еволюцію модерності виправдано аналізувати у призмі усталеної, дещо поперхової та трохи тривіальної, хоч і небезпідставної опозиції між Модерном і Постмодерном.

Чи не найбільш промовистим прикладом такої непримиренності є опозиційна пара двох інтелектуалів-філософів Ю. Габермаса та Ж.-Ф. Ліотара, за кожним із яких стоїть когорта німецько чи франкомовних прихильників. Першого (разом із О. Маркуардом та Р. Шпеманом) цікавить принципова дилема «довершеності/недовершеності» епохи «енциклопедичного Модерну» як світоглядного мегапроекту останніх двох століть. Другий (вкупі із Ж. Делезом, Ж. Дерріда та ін.) зосереджується на автономній самоцінності доби Постмодерну й оригінальних, неуспадкованих з минулого прикметях найновішої стадії сучасності – постмодернізму. «Німецький» підхід трактує актуальну «сучасність» як черговий (і не останній) етап неухильної модернізації світової цивілізації, закладеної фундаментальними настановами Модерну. «Французька» ж точка зору розпрацьовує ідейне і знакове тло такої «теперішньої» новітності, яка принципово пориває з попередніми переконаннями про способи емансипації та стає «сучасною» лише в разі дотримання «багато-маніття», «диссенсу», «паралогії», «полілогічності» тощо.

Але водночас, до прикладу, міркування засновника філософського нурту постмодернізму Ж.-Ф. Ліотара, з одного боку, заперечують тезу про тяглість Модерну, який отожднюється із засиллям розуму та вимушеним «консенсусом» світоглядів. У розумінні

вченого початок модерності для Заходу сягає XVII ст. та втілюється у пануванні великих класичних метанарацій, вже неактуальних (принаймні не-панівних) з другої половини XX ст. Однак при цьому він визнає, що теперішня «сучасність» (Постмодерн) завжди початково перебуває у «стані» модерності – стосовно тієї епохи, в межах якої вона зароджується та протиставляється владним оповідам.

У цьому контексті доречно виокремити ще один ракурс оцінювання порушеної теми. Його формулює З. Бауман – вчений, без праць якого немислимо характеризувати сучасність нашої доби. Дослідник, уявляючи чимало супровідних суперечностей, все схвально характеризує поступ західного світу до нових вимірів свободи. Стосовно ж тези Ю. Габермаса про недовершеність проєкту Модерну він висловлює скепсис. Учений вважає її бездоказовою насамперед тому, що, на його думку, у ті часи просто «не було бачення, яким має бути цей світ, що будемо» [11, s. 17]. З. Бауман не підважив факту панування в добу Модерну настанови на передбачуваність і впорядкованість, «аби позбутися багатозначності та випадковості», однак «не зауважив» парадигмальної окремішності минулої епохи. Для нього, отже, згаданий концепт – суто авторський, який «викував» Ю. Габермас, обмежившись в інтерпретації концепту «сучасності» ретроспективною аналітикою другої половини XX ст. і не передбачивши можливості уявного погляду на неї з точки зору сучасника Модерну, «з позиції XVIII віку» [11, s. 21].

З таким підходом узгоджується й теза В. Вельша про те, що Постмодерн є одночасно і «ультрасучасним», і «передсучасним», адже мотто Модерну – «Прогрес понад усе» – вже вказує на кінцевість і кардинальність поступу, а отже, передбачає зміни і нові ідейні горизонти пізнання. Як нейтральний посередник цей німецький дослідник радить не протиставляти «Модерн» і «Постмодерн», вважаючи це від початку хибним шляхом філософської рефлексії. Він пропонує обрати інший спосіб інтерпретації відмінностей між ними, наприклад, за допомогою зіставлення двох настанов: «езотеричності» та «егзотеричності». Вчений пояснює: «Постмодерн реалізує у призмі дійсності (егзотерично) те, що новочасність випробувала спершу лише спеціалізовано (езотерично). Він є егзотерично щоденною формою езотеричного колись Модерну» [16, s. 116–117].

Таким чином, Постмодерн фактично втілює та реалізує радикальні настанови модернізації життєвої дійсності за допомогою плюралізації та релятивізації світоглядної «картини світу». Подібно до того, як свого часу Модерн, так і Постмодерн використовується для «об'єднуючої характеристики культурних дій та їх розумового запліччя». Він є теперішньою (актуальною) сучасністю, в той час як Модерн – її минулим (минулою сучасністю). За певний час Постмодерн, ймовірно, також перейде у фазу сучасного минулого.

Це поняття перебуває в одному смисловому полі із «постмодерністю» як ідейно-духовною призмою нашої сучасності. Тракуємо «постмодерність» як модернізацію другої половини XIX – початку XXI ст., у якій питомі ознаки модернізації надзвичайно загострилися. Вони почали наголошувати не стільки на прогресивній реформувальності своїх осягнень у порівнянні з минулими, скільки на власній неповторній інновативності, розриваючи й навіть заперечуючи тяглість наступництва із етапами, що їм передували. Постмодерність залишається поки найновітнішим історичним, культурним, соціальним й науковим досвідом на шляху західної та світової модернізації. У системі теоретичного знання її відповідниками можуть бути частково неklasична, а також постнеklasична парадигми.

Завдяки запропонованій порівняльній характеристиці етапів модернізації з'являються підстави аргументовано говорити про тяглість західної модерності, яка зміцнюється завдяки реформам, кризам, змінам своїх складників. У світлі доступних джерел

і міждисциплінарної відкритості інтерпретуємо внутрішню різноманітність обох важливих для західної модернізації епох як таку, що збагачує спадок кожної з них. Новітні (пост-модерні) сучасності пов'язані зі своїми раніше також сучасними (модерними) попередницями завдяки емансипованим настановам західного духу. Їх гострота згладжується, а несприйняття маліє при врахуванні більшої кількості різноманітних інтерпретацій минулих «сучасностей» передусім (але не тільки) Модерної доби.

Висновки. Семантичне багатство як синонімів, так і антонімів поняття сучасності творить насичений, багатогранний, а при цьому нестереотипний образ модерності. «Модерний» виходить за межі історичного часу (поточної актуальності), тобто виявляється ширшим за «сучасний». Він може належати не до однієї, а до кількох культурних епох, хоч також і протистоїть усталеним нормативно й звичаєво взірцям поточного світобачення. Водночас і «модерне», і «сучасне» пов'язуються з оновленням усталених підходів у трактуванні будь-чого, модернізацією як такою. Це прагнення «бути актуальним» і в межах свого теперішнього часу, і в порівнянні з тим, що вже відбулося (втратило гостроту становлення, закрістило у традиційному відтворенні), або взагалі з минулим.

Погляди, висловлені відомими дослідниками сучасності, об'єднані доказами на користь інтенсивності, неунікності та всеохопності змін у всіх вимірах нашої дійсності. Крім того, вони наголошують на внутрішній гетерогенності й неусталеності «сучасності» як парадигми теоретичних знань, культурних досвідів, соціальних практик та етичних норм. Однак, у підсумку, доходять згоди щодо оновленого розгортання західного «стану духу» (Ж.-Ф. Ліотар) як інтелектуальної рефлексії, політичного самовизначення, культурно-ментальних традицій, морально-етичних засад тощо.

Згідно з фукіанською інтерпретацією, якщо сучасність як «модерність» і «пост-модерність» винести поза межі історично-календарної періодизації та подати як «настанову», то у проблемі протистояння Модерну (насамперед Просвітництва) і Постмодерну стане зрозумілішим шлях пошуку відповіді на запитання про те, чи вона триває, чи переривається. На нашу думку, це міркування французького вченого недостатньо зауважене авторами й дослідниками новітніх тенденцій модернізації. Її актуальність посилюється і в теперішній час, коли пригаслий у розвинених країнах Заходу постмодерністський ентузіазм проник на терени, де раніше був неприсутнім з огляду на цензуру практик свободи, – у Східну Європу. Трактування сучасності як «настанови» частково згладжує непримиренність дискусій навколо ролі та значення новітньої тенденції розуміння минулих й актуальних досвідів свободи. Врешті, «настанова» уповноважує до рівного права на не одну точку зору: кожна виражає певний аспект розуміння того, що стало або стає «сучасним», але сукупно вони – однаково уважні до культурного буття, тобто передбачають відповідальність за його теперішнє здійснення.

Список використаної літератури

1. Белл Д., Иноземцев В. Эпоха разобщенности: Размышления о мире XXI века. Москва : Центр исследований постиндустриального общества, 2007. 304 с.
2. Вельш В. Наш постмодерний модерн / пер. з нім. Київ : Альтерпрес, 2004. 328 с.
3. Карась А. Мітологічні чинники соціально-політичної інтеграції у призмі німецької філософської творчості (XVIII–XIX ст.). *Вісник Львівського університету. Серія філософські науки*. 2019. Вип. 21. С. 17–41. URL: <https://doi.org/10.30970/vps.21.2019.2>.
4. Козеллек Р. Часові пласти. Дослідження з теорії історії. Зі статтею Г.-І. Гадамера. Київ : Дух і Літера, 2006. С. 251–292.
5. Козловский П. Современность постмодерна. *Вопросы философии*. 1995. № 10. С. 85–94.

6. Лосик О. Семантичний та історико-філософський зміст поняття «сучасність». *Вісник Львівського університету. Серія філософські науки*. 2019. Вип. 22. С. 127–135.
7. Петренко Д. Versus Modernité: Маркс, Ницше, Фрейд... Спиноза?! (Pars prima – Часть первая). *Какой модерн? Философские рефлексии над ситуацией пост/недо/after-post/ пост-пост... модернизма: В 2-х т.* / под ред. Л.В. Стародубцевой. Харьков : НТМТ, 2010. Т. 1. С. 281–282.
8. Фізер І. Постмодернізм: post/ante/modo – термін із нульовим значенням. *Сучасність*. 1998. № 11. С. 117–123.
9. Хома О. Истина и очевидность: симптоматологическое мышление в философии модерна : монография. Вінниця : [Б. в.], 1998. 260 с.
10. Baran V. Postmodernizm. Kraków : inter esse, 1992. 253 s.
11. Bauman Z. Nadzieje i obawy płynnej nowoczesności: Rozmowa przeprowadzona 3 grudnia 2005 roku; Wstęp i oprac. G. Gajewska. Gniezno : Fundacja Collegium Europaeum Gnesense, 2005. 56 s.
12. Foucault M. Qu'est-ce que les Lumières? URL: <http://libertaire.free.fr/Foucault17.html>.
13. Habermas J. Modernizm – niedokończony projekt / J. Habermas. *Postmodernizm: Antologia przekładów* / Pod red. R. Nycza. Kraków : Wyd-wo „Baran i Suszczyński”, 1996. S. 25–46.
14. *Habermas, Rorty, Kolakowski: stan filozofii współczesnej* / Przekł. i oprac. J. Niżnika. Warszawa : Wydawnictwo IFiS PAN, 1996. 212 s.
15. Skarga B. Kształt naszej epoki. Kryzys ponowoczesności. *Tygodnik Powszechny*. 2009. № 3. S. 32–33.
16. Welsch W. Nasza postmodernistyczna moderna / przekł. z niem. Warszawa : Oficyna naukowa, 1998. 484 s.

MODERNITY AS THE PRESCRIPTION FOR CONTEMPORANEITY

Oresta Losyk

*Ivan Franko National University of Lviv,
Universytetska str., 1, Lviv, 79000, Ukraine,
e-mail: oresta.losyk@lnu.edu.ua
ORCID ID 0000-0001-8245-3780*

The article considers new semiotic and philosophical aspects of the problematic related to the peculiarities of the formation and implementation of the contemporaneity phenomenon in the history of Western civilization. An in-depth understanding of the thesis on the strategic importance of modernization processes in sociality, science, culture, politics, economy, and the arts over the last few centuries is provided herein. The exceptional influence of modernization on the formation and establishment of the leading components of the modern perception of the world, in particular progress, novelty, innovation, etc., is emphasized.

The phenomenon of the Western type of contemporaneity is analyzed through the prism of nonlinear comparison of its experiences as to the past and present realizations. On the basis of the selected ideas expressed by P. Kozlovsky, D. Bell, Z. Bauman, M. Foucault and other scholars, it is stated that the philosophical understanding (and, accordingly, interpretation) of “contemporaneity” extends the boundaries of the current actuality and emphasizes the substantiality of its characteristic features.

At the same time, it was found that the (extra)historical nature of the “modern” is able to syncretically combine the various forms of the “contemporary”. On the basis of the comparison of the modernization directions of Modern and Postmodern, the internal specificity of Western modernity in relation to the duration/discontinuity, consistency/variability, standard nature/ uniqueness of its components is explained. It is emphasized that the dynamic progress of modernity contributes to the growing emancipation of public and private spaces.

It is proved that by means of creating, restoring or only anticipating the actualization of certain senses, the “spirit of the epoch” in the contemporary history of ideas is guided by the desire for greater freedom, which reflects the intellectual, political, mental, moral and ethical planes of social and individual life. Therefore, the concept of “postmodernity” can reasonably be considered a more radical version of the implementation of modernity, however not its opposition or denial. It is emphasized that at the heart of every modern experience of Western contemporaneity, gained in the Modern or Postmodern period, there is a greater or lesser potential of strategic “prescription” for change, reform, renewal and, of course, de/reconstruction of the established and obsolescent.

Key words: modernization, Modern, Postmodern, Post-Modern, postmodernity, freedom, emancipation.